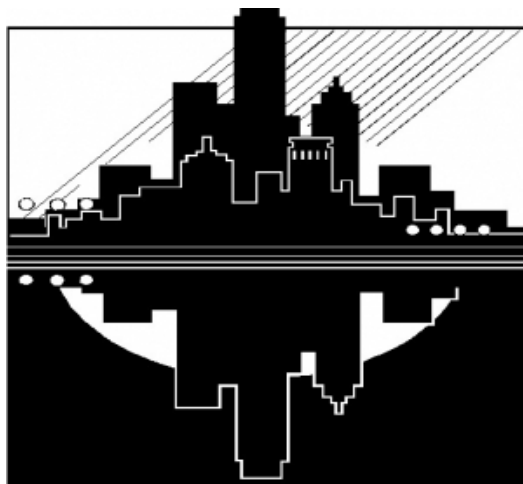

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА**

РОСЛИНИ ТА УРБАНІЗАЦІЯ

Матеріали

**XII Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 1 лютого 2023 р.)**

**Дніпро
2023**

УДК 581:504.03
ББК 28.5 + 20.1

Рослини та урбанізація: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 лютого 2023 р.). Дніпро, 2023. 162 с.

Викладені результати практичних і теоретичних розробок, оригінальних досліджень у галузі зеленого будівництва, стійкості та адаптивних реакцій рослин за умов урбанізованого середовища, інтродукції та акліматизації рослин, фітосанітарного контролю зелених насаджень та ін.

Може бути корисним фахівцям садово-паркового господарства та зеленого будівництва, фітосанітарного контролю, ботанікам, екологам тощо.

Редакційна колегія:

Кобець А. С., ректор ДДАЕУ, д. н. держ. упр., професор, Бессонова В. П., д.б.н., професор (відповідальний редактор), Ткаліч Ю. І., професор д.с.-г.н., проректор з наукової та інноваційної діяльності ДДАЕУ (заступник голови), Грицан Ю. І., д.б.н., професор, Тимочко Т. В., голова Всеукраїнської екологічної ліги, Іжболдін О. О., к.с.-г.н., доцент, декан агрономічного факультету, Кучерявий В. П., д.с.-г.н., професор, Крамарьов С. М., д.с.-г.н., професор, Кабар А. М., к.б.н., доцент, директор ботанічного саду ДНУ ім. О. Гончара, Гревцова Г. Т., Харитонов М. М., д.с.-г.н., професор, керівник Центру природного агровиробництва, Пардіні Джованні, д.б.н., професор, професор кафедри ґрунтознавства Університету Жирони, Іспанія, Рубік Хінек, доктор філософії, доцент факультету тропічних культур Чеського університету природничих наук, Прага, Чехія, Хейлмейєр Герман, д.б.н., професор кафедри біології/екології Технічного університету Фрайберзької гірничої академії, Німеччина, Пономарьова О. А., к.б.н., доцент, Іванченко О. Є., к.б.н., доцент, в.о. завідувача кафедри садово-паркового мистецтва та ландшафтного дизайну ДДАЕУ, Зайцева І. А., к.б.н., доцент.

Авторські тексти не редагувались

Попова О. П., Кулик М. І. Екологія довкілля за вирощування енергетичних культур	112
Фукаляк А. Ю. Еколого-біологічні особливості <i>Rosa kokanica</i> (Regel) Regel et Juz. в умовах ботанічного саду ім. акад. О. В. Фоміна	115

РОЗДІЛ 4 ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА, РЕКОНСТРУКЦІЯ ПАРКІВ І НАСАДЖЕНЬ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН МІСТА

Аркушина Г. Ф. Стан раритетних видів трав'янистих рослин реконструйованого парку Перемоги (м. Кропивницький)	118
Дениско І. Л., Пономаренко В. О. Хвойні рослини в композиції розарію Національного дендропарку «Софіївка» НАН України	120
Іванченко О. Є., Решетило С. М. Проектні рішення щодо реконструкції парку Кирилівка Амур-Нижньодніпровського району м. Дніпро	122
Ільченко Л. А., Дударєва К. М. Видовий склад зелених насаджень скверів м. Дніпро	126
Кирієнко С. В., Слюта А. М. Використання видів роду <i>Catalpa</i> Scop. в озелененні міста Чернігова	128
Кнітель К. Р., Якуба М. С. Концептуальні особливості створення археологічного парку «під відкритим небом» «Дніпровські пороги»	130
Лісовець О. І., Головій В. А. Біолого-екологічна характеристика зелених насаджень ж/м Сокіл м. Дніпра	133
Могила В. В., Панюта О. О. Відмінності в озелененні прибудинкових територій в 70-ті роки та сьогодення	136
Пономаренко В. О., Дениско І. Л., Вегера Л. В. Рослинні насадження навколо гротів Фетиди і Грозового у Національному дендрологічному парку «Софіївка» НАН України	138
Пономарьова О. А., Пономарьов А. В. Стан деревних насаджень бульварної частини проспекту Миру після реконструкції (м. Дніпро)	141
Попіль Н. І., Шумик М. І., Бойко Р. В. Сучасні тенденції етноботаніки в ландшафтному будівництві	143
Пушка І. М. Аналіз паркового середовища парку «Сокіл» м. Умань Черкаської області та шляхи його реконструкції	146
Роговський С. В. Досвід створення та експлуатації зелених насаджень в умовах м. Гамбург	148

зокрема, продуктивність цвітіння чайногібридних троянд сортів ‘Ambassador’ (Paolino, 1978), ‘American Heritage’ (Lammerts, 1965), ‘Aqua’ (Schreurs, 2000), ‘Aurora’ (І. І. Штанько, 1972), ‘Esmeralda’ (Kordes, 1980), ‘Feuerzauber’ (Kordes, 1974), ‘Grand Gala’ (Meilland, 1995), ‘Kardinal-85’ (Kordes, 1985), ‘Lancôme’ (Delbard, 1973), ‘Mildred Scheel’ (Tantau, 1976), ‘Miracle’ (Pouw, 1997), ‘Panthere Rose’ (Meilland, 1981), ‘Papa Meilland’ (Meilland, 1963), ‘Pink Kardinal’ (Stratford, 1994), ‘Prima Ballerina’ (Tantau, 1957), ‘Raphaella’ (Tantau, 1994), ‘Rina Herholdt’ (Herholdt, 1962), ‘Rose Gaujard’ (Gaujard, 1957), ‘Troika’ (Poulsen, 1972), ‘Wimi’ (Tantau, 1983) була нижчою від такої в рослин зазначених сортів, висаджених на повністю освітлених ділянках на 12,1–21,3 %, в чайногібридних троянд сортів ‘Burgund’ (Kordes, 1977), ‘Dame de Coeur’ (Lens, 1958), ‘Impératrice Farah’ (Delbard, 1992), ‘Red Intuition’ (Delbard, 1999), ‘Tiffany’ (Lindquist, 1954), поліантових троянд ‘Katharina Zeimet’ (Lambert, 1901) та мініатюрних ‘Perla de Alcanada’ (Dot, 1944) – на 4,2–6,5 %, у чайногібридних троянд сортів ‘Duftrausch’ (Evers, 1986), ‘Lidka’ (Urban, 1984), ‘Nostalgie’ (Tantau, 1995), напівплетких троянд ‘Viesienniaia Zaria’ (З. К. Клименко, 1999) цей показник практично не змінювався.

Таким чином, різноманітні хвойні рослини є дійовим елементом формування вертикального, так і горизонтального фону в композиції розарію. При цьому запобігання підвищенню кислотності ґрунту сприяє дотримання технології догляду троянд. Для використання на частково затінених ділянках слід добирати тіневитривалі сорти троянд.

УДК 712.254

ПРОЕКТНІ РІШЕННЯ ЩОДО РЕКОНСТРУКЦІІ ПАРКУ КИРИЛІВКА АМУР-НИЖНЬОДНІПРОВСЬКОГО РАЙОНУ М. ДНІПРО

О. Є. Іванченко, к.б.н., доцент, **С. М. Решетило**, магістр
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25

На сьогоднішній день великі промислові центри, яким є і м. Дніпро, є штучними системами, створеними людиною і цілком залежними від неї як з точки зору підтримання екологічної рівноваги, так і в плані можливих шляхів оздоровлення техногенної середовища проживання людини. Суттєве значення у

послабленні й нівелюванні негативної дії промислових викидів мають зелені насадження. Велику роль на будь-яких рівнях відіграють парки як центри збереження біорізноманіття рослин, зразки створення довговічних стійких насаджень з використанням як інтродукованих, так і аборигенних видів. Тому необхідно досліджувати життєвий стан деревних фітоценозів паркових територій за для встановлення повноцінності виконання ними санітарно-гігієнічної та естетичної функцій та надання рекомендацій щодо реконструкції об'єктів, що втратили свою привабливість та функціональне значення. *Метою роботи* є розробка проекту ландшафтної реконструкції рекреаційного об'єкта з наданням рекомендацій стосовно підбору асортименту деревних рослин та благоустрою території.

Парк Кирилівка на теперішній час представляє собою невеликий рекреаційний об'єкт зі штучним озером. Усі елементи благоустрою зруйновані, парк завалений будівельним сміттям. На території парку є тільки дитячий майданчик. Площа парку складає біля 9 га. Територія має рівнинний характер, з наявними невеликими пагорбами висотою не більше за 1,5–2 м, що надає ділянці певної оригінальності. Чітку планувальну структуру парку визначити складно. Не збереглися у належному стані ні головна алея, ні другорядні. Напевне, колись вона наближалася до віялової. Від входу у парк веде ґрунтова доріжка з фрагментами зруйнованого асфальтового покриття. Вона межує з приватною забудовою. Окремі ділянки біля водойми заросли очеретом. По території парку є стихійні стежки прокладені транзитними відвідувачами. В деяких місця збереглося мощення з бетонної плитки, саморобні лави з дерев'яних гілок.

За результатами інвентаризації у парку зростає 1063 екз. деревних рослин, які відносяться до 22-х видів з 9-ти родин. Це рослини відділу Покритонасінні. Голонасінні у насадженнях парку відсутні. Домінує у насадженнях рекреаційної ділянки тополя чорна та клен ясенелистий. Їх численність у парку становить 20,13 та 20,03 %, відповідно. Менша, але також вагома участь таких видів як в'яз гладкий та низький, верба вавилонська та біла. Аналіз наявних у парку композицій з деревних рослин свідчить, що насадження зростають у вигляді рядів і груп, але внаслідок випадання окремих їх складових ці угруповання втратили свою чіткість та естетичний вигляд. Більш менш упорядковані насадження зростають біля дитячого майданчика. Частка участі абсолютно здорових дерев у парку Кирилівка складає 33,8 %,

проте значний внесок і сильно ослаблених рослин – 21,7 % щодо їх загального числа. Наявний свіжий і старий сухостій. Деревостан парку оцінено як сильно ослаблений. Індекс життєвості складає 69,69.

Було запропоновано проект ландшафтної організації території парку Кирилівка, до складу якого увійшли роботи з благоустрою території, а також заходи з відновлення зелених насаджень за рахунок як збереження існуючих рослин, так і посадки нових, а також квіткового оформлення. Проект парку розроблено в етнографічному стилі. Територію парку пропонується розбити на функціональні зони, які на теперішній час на ділянці відсутні, створити естетичний та композиційно-завершений зелений ансамбль.

В основу композиційних рішень ландшафтної організації території парку Кирилівка покладено створення пейзажних картин. Вся територія об'єкту озеленення буде диференційована на декілька просторових планів. Майбутня структура парку включатиме змішаний тип ландшафтної організації. Як основна структура – осьова, і як додаткова буде застосована петляста. Поєднання декількох планувальних структур часто застосовується у ландшафтній організації сучасних парків.

Територія парку буде розчленована на декілька функціональних зон, різних за призначенням. Це дитяча зона, зона для заняття кінним спортом, прогулянкова, зона тихого відпочинку, культурно-пізнавальна (музей української культури), зона відпочинку біля води, майданчик для проведення культурних заходів.

Недалеко від дитячого майданчика планується влаштувати музей Української культури. Поблизу споруди музею пропонується висадити калину звичайну на штамбі, яка буде солітером та вишневий садок. Доріжка до входу в музей буде прикрашена бордюром з чорнобривців.

Центральною частиною парку буде площа для проведення ярмарок та святкових заходів. Невеликий розарій та композиція з ялівців буде яскравим акцентом, який привертатиме на себе увагу. За планом реконструкції з одного боку площа обрамлена бересклетом Форчуна 'Емеральд Голд'.

На території парку буде розташовуватись ресторан української кухні, а поруч з ним зона кемпінгу та відпочинку на березі штучної водойми. Окремим акцентом буде центральна композиція з декоративної рослинності біля будівлі ресторану. До цієї композиції увійшли слива Пісарді, шаровидні декоративні форми туй, спірея японська, штамбова форма ялини колючої та ін.

По периметру паркової території також планується створити високу огорожу з цегли висотою 2 м. Огорожа буде мати фундамент, цоколь та ажурні металеві ґрати. Невисокі огорожі (0,5 до 0,7 м заввишки) планується влаштувати для відокремлення різних зон парку одна від одної. З садово-паркового обладнання планується встановити освітлювальні прилади для безпечного пересування відвідувачів у темну пору доби та виразного підсвічування паркових композицій з деревних і чагарникових рослин, інформаційні табло та флаштки, паркові лави та урни, сміттєзбірники, а також септик. Дорожнє покриття планується влаштувати з асфальту на під'їзних шляхах, а також з тротуарної плитки.

На території зеленої зони планується створення як групових насаджень, так і поодиноких. При створенні проекту реконструкції рекреаційної зони були враховані заходи для оптимізації естетичного стану вже існуючих насаджень та для створення нових високодекоративних деревно-чагарникових та квіткових композицій. При підборі асортименту рослин для проекту благоустрою ділянки враховувалися кліматичні особливості даної ділянки: волога, світло, родючість ґрунтів, його рН, димо-, газостійкості, рівень ґрунтових вод тощо. Для озеленення території використовувалися як хвойні, так і листяні деревні породи і чагарники. Хвойні рослини надають ділянці декоративності як влітку, так і в зимовий час, а листяні дерева і чагарники прикрашають зелену зону з весни до осені. Згідно запропонованої інвентаризаційної відомості з листяних деревних порід у більшій кількості планується висадити ялину звичайну 'Нідіформіс' та липу серцелисту, з чагарникових – ялівець горизонтальний 'Бар харбор', гортензію деревоподібну 'Лайм ріккей' та бересклет Форчуна 'Емеральд Голд'.

Квіткове оформлення, яке планується створити на території парку буде оригінально підкреслювати створений пейзаж з листяних та хвойних рослин. З асортименту квітникових рослин слід виділити дзвоники карпатські, мальву лісову, гвоздики бородаті, деревій звичайний 'Moonshine' та пеларгонію садову.

Таким чином, проект ландшафтної реконструкції парку Кирилівка передбачає зонування рекреаційної території на окремі зони: зону тихого відпочинку, дитячий майданчик, музей української культури та прибудинкову ділянку, майданчик для кінського спорту, ресторан української кухні тощо. Основна ландшафтна структура – осьова з елементами петлястої.